

Andrej
Brvar

Pet pesmi

Pozdravljam te, železničar, babura, slepi potnik, ki nič ne slišiš, ker ti v ustih hrustajo orehi, ki se čudiš temu, da se prašič spremeni v klobase, da se v hribu skriva smučarska hitrost in v moški bradi brada iz kocin, ki te bolijo nôge zaradi zamenjave zimskih čevljev s spomladanskimi, ki jamraš in si dušebrižniški in tak, kot bi te vzel iz škatlice; pozdravljam te, človek z zvezami in vplivom, figamož, ki moleduješ in

lupiš lubje, da ne bo dima, ki vzrejaš severne jelene in si za oblast pušk, ki si čistiš uhelj z vato na vžigalici in misliš drugače kot pozimi, ker je zdaj poletje; pozdravljam te, krvava griža, mož moje žene, runkl, spakedran, šušmarski, ki najbolj zbrano čitaš tam, kjer je za to najmanj primerno, ki stanuješ, domorodec, in si melanholičen, kot bi gledal žerjavico; pozdravljam te, ki ješ, ki ješ breskev z brega za hišo, ki ješ dišeče, žolto meso, nabrano ob koščici, razbrzdani, temno rdeči, odtisnjeni v tem mesu, ki hodiš okrog z odvezano vezalko in zganjaš haló, ki hodiš okrog z ogrizenimi nohti in se greš zemljo krast, piskrovezec, Fifoldov Fredi, ožeta limona, kri na mesečni podvezi ob cesti Vrhole—Zgornja Polskava, kvisling, odstavljen z dekretom, nagec, ležeč na trebuhu in s hrbtom čuteč vsak oblak in oblček, ki zdrsne čez sonce; pozdravljam te, mirnodobski, šoloobvezni, sistemski analitik, diabetični biskvit, pod Nemčijo župan, pod brajdami zleknjeni kmet-kooperant, kotel za kuhanje žganja, bančni inšpektor v pokoju, buhtelj, tamburica, vzmetnica jogi de luxe, ki jo pravkar obračaš na zimsko stran, da je vse bolj januar, da je vse bolj jutro, da je vse bolj zgodnje januarsko jutro, zamegljeno od dima fabrik in centralnih kurjav, da kašljaš, da smrkaš, da prelivaš čaj iz šalčke v šalčko in si deprimiran, kajti kje je že čas, ko so se slinile trave, kje je že čas, ko so otroci zvečer ob osmih, pol devetih še zmeraj noreli na dvorišču; pozdravljam te, totalno zgrešena zunanjepolitična strategija, packa, dekla ideologije, ki slepomišiš in mečeš polena pod noge; pozdravljam te, ki si Terezijo Slak, rojeno Cafuta, na-

pravil za mamo in ženo in ki se zato zdaj tolčeš po glavi; pozdravljam te s trikratnim hura, jaz, alkoholizirani prekupčevalec s črevi, vibracijski brusilec, Jud, trenutno čisto paf, ker je tam, kjer sem se posral, zrasel paradajz!

*

Jaru Skrušnyju

Prepovedano mozgati: kako vedno prezračiti spalnico pred spanjem; ali: kako poskrbeti za zalivanje rož med dopustom! Prepovedano mozgati te in takšne civilne reči! Vohati: mast za konserviranje orožja! Demarkacijska črta! Pomniti: kot novorojenec iz ženske zriniti glavo iz pulija! Posneti potok tako, kot bi tekel v objektiv! Počakati julij, ko se tračnice raztegnejo, da manj ruka! Potem pa: odpreti okno v september! Naj se soba napolni z zlato, rembrandtovski svetlobo! Naj nam naraščajoči hlad spet odpre apetit! Naj nam pivo nič več ne prija tako, kot pred tednom, ali še včeraj! ...

Kvišku glave, vi, ki vam zemeljska rotacija povzroča glavobole! Nič več se ne bomo imeli na piki, prizadevajoč si na vse kriplje z agitacijo in propagando! Nič več si ne bomo hodili v zelje s torpediranjem pogodb in bančnih posojil po 7,5 % obrestni meri! Zdaj, ko smo si kvit, zdaj bomo navsezadnje znova zaživel v miru in sožitju, združeni v Evropski gospodarski skupnosti kot ključ s ključavnico, kot žena z možem!

Ampak in Toda vozita vzporedni slalom. Prvi je Toda — notranji emigrant, drugi je Ampak — režimski pesnik.

Je? Ni? Je ni? Ni je, ni leteče milice na kraj nesreče.

Poslušaj tole: Po etapni gradnji prikoraka as velikega formata. »Hop-hop-hop,« se zarežijo stavkokazi, »spet bomo imeli show!« As pa sede med koprive in je tih konj z gumiranimi podkvami.

Prodor 120. oralov tujega kapitala not, v zemljanke strogi center, v skojevce, locirane v tem centru, zdaj že bivše, na vrat na nos odstavljene, odžagane, premaknjene z mrtve točke neposredno v kolektivno smrt. In je pomlad — čas, ko gre v konkurs notorični nacist. In tje večer, ko se kljub vladnim sklepom vedno znova revitalizira črna borza in ko španske stene vedno znova skrivajo na tisoče poljubov, izvedenih po francosko. Stopetdesetmilijonsko ljudstvo pa medtem vztraja na široki fronti dela, znoječ se v svojih zguljenih kombinezonih kot pozimi, v spanju, v suhem, vročem zraku radiatorjev, vseprek ovešenih s perilom.

Penis se polni s krvjo — glede na kadrovske potrebe. Kašelj je zračna eksplozija — brez odpovednega roka.

Dol s škarjami osebnih kosmatih dohodkov kmetov in saldakontistov!

Srebrne krone na njihovih zobeh; njihov »intelektualni avanturizem«, maršrute, petrolejke florentinke, posezone »nekje ob sredozemskem baze-
nu«; njihove »protokolarne obveznosti« in akademske četrti; njihovi »moral-
nopolitični problemi« in razpredelnice in glasbene vilice; njihove jagode
— porkamizerija — njihove vrtno jagode, tako na debelo posipane s
sladkorjem!

Grem na maršalat, ti, ječa narodov, slovenski Liliput, grem, da se
nažrem nedolžnih otročičev, slačipunc in vseh ostalih madžaronov — pro-
gresistov in desničarjev — kajti mimo je avgustovsko zatišje in srce, do
včeraj še uklenjeno v železno disciplino policijske ure, deportacij in rafalov,
že razbija pod navalom prvega študentskega nemira, nemira, ki se veča,
ki narašča, ki se širi, sistematično in nezadržno kot požar, kot epidemija
črnih koz — o generalni štrajk srca! In že se svetijo še pravkar zarjavele
device, že tipkajo desetprstno in govorijo čisto, spikersko slovenščino; že se
razcvetajo kuloarske spletke, že polni blagajne kongresni turizem in bomba,
vržena na pokrajinski sedež KP Italije, je spet navadna pasja bombica. Zdaj
bom znova patentiral iglo za klobuke. In pluralis maiestatis tudi. Znova
bom preprečil hoji, da bi še naprej bila prestrezanje nenehnih padcev, kajti
padcev ni, kot ni odstopanj. Je le pot naprej!

*

Težka industrija te tako krvavo nuca, rjavi železovec; te nuca za iz-
ravnavanje zemeljskih mas, te nuca za sekanje tropskega lesa vzdolž Ve-
likega koralnega grebena, se pravi od Ria, kjer plešejo sambo na ulicah,
do Houstona (v Houstonu odštevajo čas). Pa se ozri po sektorjih, rjavi
železovec, po kateremkoli že, povsod je vse pripravljeno: proizvodni in
prodajni programi, transportni trakovi, samotěžne žičnice, bisage, registrska
in vojaška sodišča, konopci, krediti; povsod te vse že komaj čaka — ti pa,
tako trmasto dosleden v svojem pomanjkanju, čedalje bolj blokiraš strate-
gijo političnega vodstva, spreminjajoč se sam čedalje bolj v politični tabu.
Pa se ozri še dalje, dol, na kmete-kooperante, na trgovce s pitano živino,
na ohole vaške aktiviste iz časov kolektivizacije, povsod boš videl isto: čvek
in cigu migu in uklenjenost v šablone. Medtem pa ti — spet ti, narcisoidnež
ignorantski! — še kar naprej vztrajaš v svojem gnilem solipsizmu, se pravi:
1.) da še kar naprej odpiraš nove možnosti za še razsipnejše razsipništvo
državnega aparata in 2.) da s tem avtomatično postajaš deklasiranec in
renegat, renegat in amoralnež, amoralnež in agent imperialističnih central!

*

Tovariši! Vsi od a do ž boste nagnani v rejo, potem pa k solfeggju.
Gre namreč za kratek stik, oz. za koordinirano akcijo kadrovičkov in kate-

hetov, se pravi, gre za živo norišnico, za kolobocijo, za politično kašo non plus ultra. Seveda, marsikaj ste že dali skoz — kdo pa ni! — ampak zdaj, tovariši, zdaj se ne smemo zapirati v teoretični geto; zdaj je treba čimprej začeti kampanjo proti kulturtregerjem in to takšno, da se bo scala kri. Naj se navsezadnje skusijo metode političnega makiavelizma! Naj vsaka minuta rodi 999 potencialnih zločincev! Naj strategija strahu in terorja do kraja razvname slo po svobodi, po ženski, po tistem navadnem, vsakdanjem življenju kmetov in preužitkarjev! Tu pa, tovariši, tu pa se odpre problem transformatorskih polj. »Transformatorskih polj?« boste rekli. Ja. Ampak to ne pomeni, da se je treba kar takoj namrdniti in pokazati svoje slovenstvo; to ne pomeni, da je treba kar takoj vso stvar bojkotirati in to celo s prekinitvijo dela. To pomeni . . . Sicer pa, tovariši, kdo je dandanes pri nas še načitan in sploh, kako naj bi to bil? Komu od nas je dejansko še kaj do zvišanja sredstev iz samopriskupke, oz. do zvišanja investicijskih kreditov? Koga naj človek sploh še pozdravi, takole, na ulici, ali v uradu, ne da bi zato že bil saboter, ki ruši ravnotežje sil med zmernimi in radikali? Kar pa je pri vsej stvari prav gotovo najbolj klavno, je to, da naši medsebojni odnosi po vseh teh 30. letih še zmeraj temeljijo na razmerju kupec — prodajalec; da naši osebni dohodki kljub najrazličnejšim ukrepom še kar naprej prebijajo plafone; da naša »častna beseda« že zdavnaj ni več hladno predelano jeklo, ampak komunalna odpadna voda, smrad, mrtvorojeni otrok gospodarskega čudeža. Tu pa, tovariši, tu pa se spet odpre problem transformatorskih polj. Kako? . . . Nekaj vprašanj? . . . Prav, ampak malo pozneje. Tu bomo torej zdaj transformirali člane PD in delodajalce v navadne šalterske delavce, navadne šalterske delavce pa po t. im. usklajevalnem procesu v tri odgovarjajoče narodnostne manjšine: v egejske Makedonce, v koroške Slovence in gradiščanske Hrvate. In pri tem se ne bomo nič več kapricirali zaradi aktov, ki so šli in ki še bodo šli v javno razpravo; nič več se ne bomo delali fine in pametne kot tisti stari gospodje z orumenelimi spomini na klasično gimnazijo, na promenado, na sokolski zlet v Pragi. Naša pot je jasna, brezkompromisna! Sproščeno, praznično je naše razpoloženje! Kdor bi nam ga rad priskutil, bo pošprican — bo pošprican z blatom, kot bi pri speedwayu stal na ovinku, oz. pošprican bo piskal — piskal kot kak ruski tenor, da, kot kak Vladimir Lenski! Ste ga že slišali? Ne? Ste že našli ključ za reševanje ključnih problemov? Tudi ne? Potem pa požurite, tovariši, požurite: 5. oktober je blizu! In pomnite: »Omejevati marksizem na nauk o razrednem boju, se pravi marksizem pohabljeni, pačiti in ga reducirati na tisto, kar je za buržoazijo sprejemljivo. Marksist je samo tisti, ki priznavanje razrednega boja razširja na priznavanje diktature proletariata«. (V. I. Lenin: »Država in revolucija«, Izbrana dela, zv. III, str. 202). S tem, tovariši, s tem pa navsezadnje končujemo ta ekspoze in prehajamo k vašim vprašanjem. Izvolite torej! Na razpolago imamo še 20 minut.

*

Diktatura proletariata? Že, že . . . Kaj pa pisanje voščilnic, pa klečplazenje, pa zastrupljanje ozračja v medsebojnih odnosih? 5000 galon nafte

je 5000 galon nafte in borzni mešetar je borzni mešetar. Tu ni alternative, razen, če pokličete na pomoč policijo s solzilcem in dimnimi bombami. Kako? . . . Da se samo repenčim? . . . Sem si kar mislil, seveda, sem si kar mislil, da ne boste kapirali, čeprav hočem reči samo eno: na tak način ne boste premostili razkoraka med uvoznimi bremenami in izvoznimi spodbudami. Ne, ne boste ga. Je pa že treba drugačnih argumentov. Kakšnih? Recimo: agroživilstvo. Kdo od vas lahko prepreči, da ne bi z vsakoletnim pridelkom sprešali na tisoče strigalic in pikapolonic? Kdo lahko iz te zatohle žabje perspektive z gotovostjo pove, če so tisto tam že mačice, ali še zmeraj dežne kapljice? »Mi!« se boste seveda izprsili kot kak monopolistični magnat, v resnici pa prekleto dobro veste: agrarna reforma je tista, ja, samo agrarna reforma in heroji socialističnega dela, od sobote do sobote prikovani v svoje proizvodne hale, h kablom, centrifugam in ventilom, od sobote do sobote, ko tovarniške sirene navsezadnje zatulijo poldan, da golobi splašeni zaprhutajo in nekam zmagoslavno, praznično zakrožijo nad mestom. Zdaj pa, seveda, zdaj pa boste zagrmeli: »Reakcionar! Revizionist! Fašistični komandos!« Prav! Pa vas vprašam: Smo takrat, v letih železne zavese in unrra paketov že vedeli, kaj je to bitka za nagrajevanje po učinku? Smo vedeli, kaj je to dinarsko devizna garancija, kaj sanacijski program, kaj načrtna kadrovska politika? Takrat . . . Se spomnite, kako grozno horukarski smo bili vsi skupaj? Vsi od 18. leta naprej smo se prvič imenovali volilni upravičenci in Ljudska republika Makedonija se je še zmeraj otepala z močvirsko mrzlico. Med počitnicami — se spomnite? — smo doma cepili drva, zvečer pa hodili po mestu in jedli pečeno koruzo. Povsod je bilo še dosti podtikanj in obrekovanj, vzetih iz klerofašističnega arzenala medvojnih let, bile pa so tudi neke peripetije z ameriško vladno službo za emigracijo in naturalizacijo in nekega večera je velik bel kumuluz razsvetljeval vso vzhodno pokrajino, se pravi ves Meljski hrib z Malečnikom in Gorco. In danes? Danes, 12. 6. 77, pa mi po vsem tem . . . po vsem tem in po pravkar končanem partijskem kongresu že cel dopoldan klobasate nekaj o korenitem kirurškem rezu, o pet minut pred dvanajsto, o gordijskem vozlu . . . Pa kaj . . . vam je res čisto zakuhalo v tej sopari? Kaj res ne vidite tega brezlesnega papirja, na katerega vam to pišem? Kaj res ne vidite te vode, s katero si pravkar umivate rôle, te vode, ki smo jo ujeli v tisoče in tisoče metrov cevi, da jo zdaj ima vsakdo doma kot psa ali mačko? Kaj res ne slišite od onkraj šip, kako hrumi kontejnerski promet, kako cvilijo radialne gume? In ta vaš sendvič z maslom in šunko: ga vidite, zdaj, ko si ga nesete k ustom, ga vidite, delec družbene prehrane? Vidite? Potem pa — zaboga — potem pa se nehajte kujati! Nehajte zafrkavati! Nehajte stati ob strani kot kakšen prekleti statist! Pred nami je nov referendum. Kako se boste opredelili: za ali proti samoprисpevku; za ali proti sebi; za ali proti nam vsem? . . . Kako? . . . Ste prepričani? . . . Bravo! Bravo, tovariši! Tako je! Tako se govori! **POTRDIMO SEBE — GLASUJMO ZA! ZA NOVE VRTCE! ZA NOVE ŠOLE! ZA NOVE AMBULANTE! NAŠ ZA — ZA BOLJŠI JUTRI! ZA BOLJŠI JUTRI — VSI NA VOLIŠČE! ZA BOLJŠI JUTRI — VSI ZA SAMOPRISPEVEK! ZA BOLJŠI JUTRI — VSI ZA—ZA—ZA!**